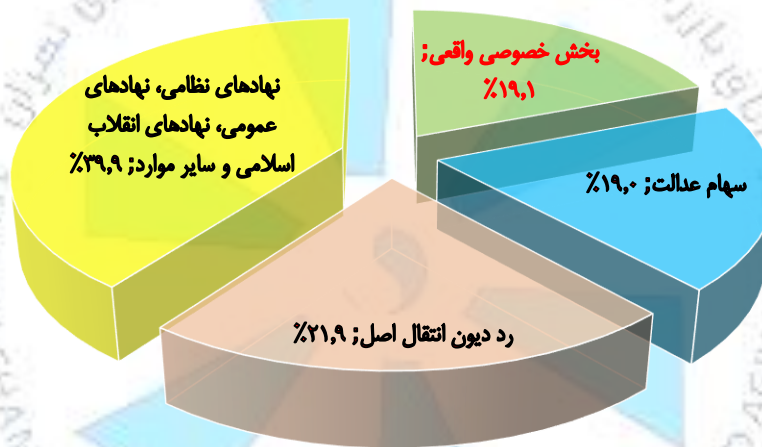

سهم ناچیز بخش خصوصی واقعی از واگذاری های انجام شده

طبق گزارش سازمان خصوصی سازی متوسط سهم بخش خصوصی واقعی از کل واگذاری های انجام شده در دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۵ حدود ۱۹,۱ درصد است. این در حالی است که اگر واگذاری های تدریجی و ترجیحی از این بخش کسر گردد، سهم بخش خصوصی واقعی کمتر خواهد بود. طبق این گزارش، بیشترین سهم از کل واگذاری ها انجام شده متعلق به نهادهای نظامی، نهادهای عمومی، نهادهای انقلاب اسلامی و ... بوده که به طور متوسط حدود ۳۹,۹ درصد از کل واگذاری های انجام شده متعلق به این نهادها بوده است.

همچنین در این دوره، به طور متوسط ۱۹ درصد از واگذاری های انجام شده سهم سهام عدالت و ۲۱,۹ درصد بابت رد دیون دولت منتقل شده است (شکل ۱).

شکل ۱: متوسط سهم خریداران در واگذاری های انجام شده بین سال های ۱۳۸۳-۱۳۹۵

منبع داده ها: سازمان خصوصی سازی.

رد دیون مرتبط با واگذاری های انجام شده توسط دولت به طلبکاران خود است و دولت به جای واگذاری بنگاه ها در فرآیند خصوصی سازی و کسب درآمد و پرداخت دیون، به صورت مستقیم اقدام به واگذاری بنگاه به طلبکاران می کند. نتیجه چنین فرآیندی ایجاد عدم اطمینان از آینده بنگاه دولتی و بروز ناکارایی شدید در اقتصاد خواهد بود، زیرا ملاحظات مورد نیاز برای واگذاری بنگاه انجام نمی شود.

شیوه انجام شده برای سهام عدالت منجر به افزایش کارایی و اصلاحات اقتصادی نمی شود، چرا که انتقال مدیریت و مالکیت به صورت همزمان اتفاق نمی افتد و انتقال این سهام بیشتر با هدف تامین اقشار آسیب پذیر و بهبود وضعیت آنان صورت می گیرد.

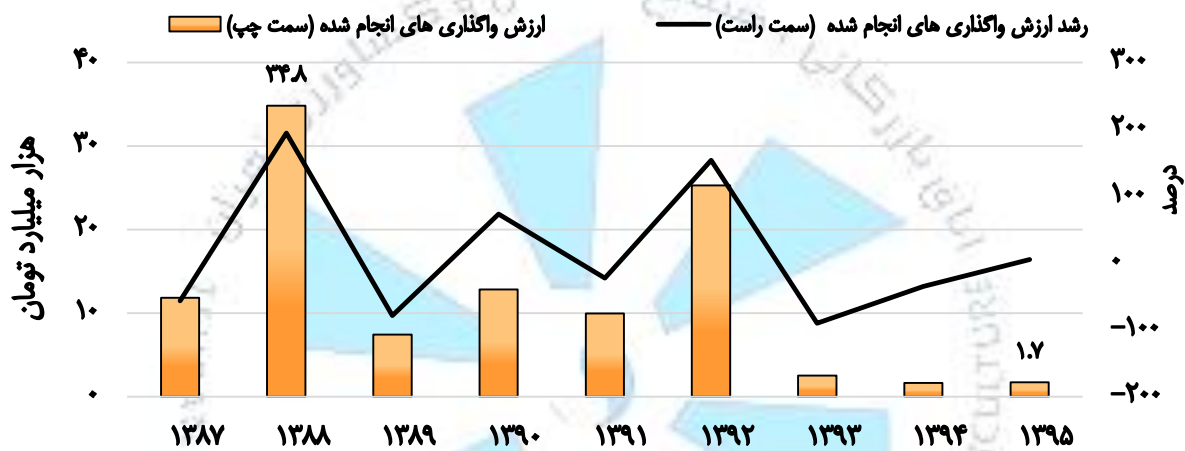
واگذاری به نهادهای نظامی، نهادهای عمومی و نهادهای انقلاب اسلامی نیز نه تنها خصوصی سازی نیست، بلکه منجر به ظهور قشری بنام بخش خصولتی و یا شبه دولتی خواهد شد. واگذاری به این شیوه باعث می گردد تا نهادهای مذکور از وظایف اصلی خود دور شوند و عملاً عرصه برای فعالان اقتصادی بخش خصوصی، محدودتر و تنگ تر گردد.

معاونت بررسی های اقتصادی

بنابراین اگر هدف از واگذاری‌ها، کنار گذاشتن انحصارهای ناکارآمد دولتی و باز کردن فضا برای فعالیت بخش خصوصی در محیط رقابتی باشد، مسلماً با این شیوه واگذاری این هدف محقق نخواهد شد.

طی سال‌های اخیر، اقتصاد ایران همواره حضور بسیار پر رنگی در حوزه بنگاهداری دولتی تجربه کرده است. به نظر می‌رسد از سال ۱۳۸۶ به بعد فعالیت در زمینه اجرایی کردن سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی افزایش یافته است. در سه سال اخیر اگرچه ارزش واگذاری‌های انجام شده به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، کاهش زیادی داشته ولی ترکیب واگذاری از حیث خریداران به ویژه در سال ۱۳۹۵، به نفع بخش خصوصی واقعی^۱، بهبود یافته است. ارزش کل واگذاری‌های مذکور در سال ۱۳۹۵ به قیمت ثابت ۱۳۹۰ تنها حدود ۲ هزار میلیارد تومان بوده است (شکل ۲).

شکل ۲: ارزش واگذاری‌های انجام شده بین سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۵ به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰

منبع داده‌ها: سازمان خصوصی سازی.

شایان ذکر است ارقام فوق صرفاً مربوط به کل واگذاری‌ها بوده و شامل سهام عدالت نیز می‌شود، و سهم واگذاری واقعی به بخش خصوصی ارقام بمراتب کمتری را به خود اختصاص داده است.

از الزامات نیل به نظام اقتصادی کارآمد و شکوفا با توان اشتغال‌زایی بالا، وجود محیط اقتصادی رقابتی است و خصوصی سازی واقعی، سپردن اقتصاد به دست مردم و برگرداندن رویه خصوصی سازی به مسیر صحیح و اصولی آن، یکی از اقدامات ضروری دولت دوازدهم خواهد بود.

منابع

گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۵.

نیل، مسعود و همکاران. "اقتصاد ایران به کدام سو می‌رود؟". انتشارات دنیای اقتصاد. ۱۳۹۵.

تهیه شده توسط پیام نوروزی

مرداد ماه ۱۳۹۶

۱- سهم واگذاری به بخش خصوصی واقعی در سال ۱۳۹۵ حدود ۵۶ درصد بوده است.